

ГРАДОВИ БЕЗ ДУВАНСКОГ ДИМА

Крајњи циљ сваке градске управе и једна од мера заштите здравља становништва, требало би да буде универзална и свеобухватна заштита становника од изложености дуванском диму. Ефикасна заштита од изложености дуванском диму захтева потпуну елиминацију дуванског дима јер само окружење 100% без дуванског дима може да заштити људе од штетног дејства састојака дуванског дима. Посебне просторије за пушење, чак и када имају своју вентилацију, нису ефикасно решење. Препоруке Светске здравствене организације (СЗО) о заштити становништва од изложености дуванском диму, обезбеђују кључне доказе и примере најбоље праксе за градове без дуванског дима.

„Град без дуванског дима” је град који је усвојио и спровео законе којима се забрањује пушење у затвореним просторима (радним местима), свим затвореним јавним местима и јавном превозу без или са веома мало изузетака.

Сваки градоначелник као и доносиоци одлука који треба да примене законску регулативу којом се штити становништво од изложености дуванском диму, суочавају се са тешкоћама у примени тог закона. Дуванска индустрија отежава овај процес, доводећи до тога да се доносиоци одлука питају да ли је спровођење закона изводљиво, да ли јавност жели закон, хоће ли барови, кафићи и ресторани изгубити посао и, на крају, да ли постоји воља да се поштује закон. Може се десити да дуванска индустрија покрене и судски процес како би се одложила примена закона. Политичко руководство треба да се супротстави овим притисцима. Без политичке подршке, веома је тешко постићи „град без дуванског дима”. Ипак, када постоји политичка воља и подршка, успех града у спровођењу закона је практично загарантован.

Разлози да се стварају градови без дуванског дима:

- Изложеност дуванском диму и код непушача може да изазиве рак, болести срца или болести плућа. Процењује се да око 600.000 људи широм света годишње умире због изложености дуванском диму.
- Све већи број држава примењује све потребне мере контроле дувана како би у потпуности заштитили своје грађане од дуванског дима. Ове мере подразумевају праћење употребе дувана, заштиту становништва од изложености дуванском диму, забрану рекламирања и промоције дуванских производа и спонзорстава од стране дуванске индустрије, стална упозорења о штетностима употребе дувана (као што су сликовна упозорења на паклицама цигарета), помоћ при одвикавању од пушења и повећање пореза на дуван и дуванске производе. Промотивне кампање и акције у градовима могу да помогну да се повећа број становника који су заштићени свим мерама контроле дувана.
- На нивоу градова закони се могу брже усвојити него на нивоу државе. Политичка воља да се нешто промени може се пре постићи на локалном нивоу у једном или више

градова него на нивоу целе државе. Градоначелници, као представници својих грађана, могу се такође директно залагати за доношење закона без дуванског дима на националном нивоу.

- Стотине градова у свету успешно спроводе закон којим се забрањује пушење на свим затвореним јавним и радним местима, а међу овим градовима су и Њујорк, Мексико Сити и Буенос Ајрес.
- У многим земљама, заштита од изложености дуванском диму на радним и јавним местима постигнута је скоро у потпуности захваљујући законима у градовима и на локалном нивоу, као на пример у Канади, Аустралији и Сједињеним Америчким Државама.
- У неким државама, упорно залагање на нивоу градова довело је до усвајања националног закона.
- Ниједна научна студија није утврдила негативан економски утицај закона који забрањују пушење на јавним и радним местима. Научници су открили да овакви закони имају неутралан или позитиван утицај на пословање, укључујући и оне који послују у угоститељству.

Сваки град може да уради нешто у циљу смањења заступљености коришћења дуванских производа и изложености дуванском диму, а неки од примера су:

- Подстицање потпуне примене постојећих закона о забрани пушења.
- Залагање да сва јавна места и радна места где град има овлашћења буду без дуванског дима.
- Залагање се да се на вишим нивоима надлежности (национални, покрајински, локални) донесу свеобухватни закони о заштити становништва од дуванског дима, нарочито ако постоји ограничена надлежност да се то регулише на општинском нивоу.

У Србији, већина грађана подржава примену Закона о заштити становништва од изложености дуванском диму, а од усвајања закона у Србији је порастао проценат становника који су због ограничења могућности пушења на јавним местима смањили број цигарета и смањили се проценат становника који су на радним местима и школама изложени дуванском диму. Сваки пети грађанин Србије сматра да је требало повећати контролу примене Закона како би се он боље поштовао. Неке од активности које се могу спроводити у градовима у Србији су:

1. Залагање за бољу примену Закона о заштити становништва од изложености дуванском диму из 2010. године.
2. Залагање за бољу примену Закона о оглашавању и Закона о заштити потрошача, којим би се потпуно спречила продаја дуванских производа малолетницима.
3. Залагање да сва јавна и радна места буду без дуванског дима без изузетака (нпр. сви барови, кафићи, ресторани без обзира на величину простора).
4. Забрана пушења на отвореном, на пример, на отвореном стадиону или простору где се радници сакупљају да пуше и где постоје високе концентрације штетних састојака дуванског дима, на дечијим игралиштима, парковима или пијацама.